OIKEUSMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Kristel Englund

Muistio
18.6.2021

Liite 1

AHVENANMAAN MAAKUNTALAKI

1 Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksymät maakuntalait

1. Offentlighetslag för Åland (Ahvenanmaan julkisuuslaki)

2. Landskapslag om upphävande av vissa bestämmelser om offentlighet oc sekretess (Maakuntalaki eräiden julkisuutta ja salassapitoa koskevien säännösten kumoamisesta)

3. Landskapslag om ändring av 10 § landskapslagen om valfinansiering (Maakuntalaki vaalirahoituksesta annetun maakuntalain 10 §:n muuttamisesta)

4. Landskapslag om ändring av landskapslagen om Landskapsrevisionen (Maakuntalaki Landskapsrevisionen-nimisestä viranomaisesta annetun maakuntalain muuttamisesta)

5. Landskapslag om ändring av förvaltningslagen för landskapet Åland (Maakuntalaki Ahvenanmaan maakunnan hallintolain muuttamisesta)

6. Landskapslag om ändring av 4 § landskapslagen om dataskydd inom land skaps- och kommunalförvaltningen (Maakuntalaki tietoturvasta maakunta - ja kunnallishallinnossa annetun maakuntalain 4 §:n muuttamisesta)

7. Landskapslag om ändring av arkivlagen för landskapet Åland (Maakuntalaki Ahvenanmaan maakunnan arkistolain muuttamisesta)

8. Landskapslag om ändring av 1b § landskapslagen om Ålands polismyndighet (Maakuntalaki Ahvenanmaan poliisiviranomaisesta annetun maakuntalain 1 b §:n muuttamisesta)

9. Landskapslag om ändring av 20 § landskapslagen om Ålands ombuds-man namyndighet (Maakuntalaki Ålands ombudsmannamyndighet-nimisestä viran omaisesta annetun maakuntalain 20 §:n muuttamisesta)

10. Landskapslag om ändring av 5 § landskapslagen om Ålands energi-myndighet (Maakuntalaki Ålands energimyndighet-nimisestä viranomaisesta annetun maakuntalain 5 §:n muuttamisesta)

11. Landskapslag om ändring av 12 § landskapslagen om landskapets finans förvaltning (Maakuntalaki maakunnan finanssihallinnosta annetun maakuntalain 12 §:n muuttamisesta)

12. Landskapslag om ändring av kommunallagen för landskapet Åland (Maa kuntalaki Ahvenanmaan maakunnan kuntalain muuttamisesta)

13. Landskapslag om ändring av räddningslagen för landskapet Åland (Maakuntalaki Ahvenanmaan maakunnan pelastuslain muuttamisesta)

14. Landskapslag om ändring av 19 § landskapslagen om energideklaration för byggnader (Maakuntalaki rakennusten energiatodistuksesta annetun maakun talain 19 §:n muuttamisesta)

15. Landskapslag om ändring av 14 § landskapslagen om finansiering av landsbygdsnäringar (Maakuntalaki maaseutuelinkeinojen rahoituksesta an netun maakuntalain 14 §:n muuttamisesta)

16. Landskapslag om ändring av 14 § landskapslagen om landskapsgaranti för likviditetslån för lantbruksföretagare under år 2018 (Maakuntalaki maatalous-yrittäjien maksuvalmiuslainojen maakuntatakuusta vuonna 2018 annetun maa-kuntalain 14 §:n muuttamisesta)

17. Landskapslag om ändring av 14 § landskapslagen om landskapsgaranti för likviditetslån för lantbruksföretagare under år 2017 (Maakuntalaki maatalous yrittäjien maksuvalmiuslainojen maakuntatakuusta vuonna 2017 annetun maa-kuntalain 14 §:n muuttamisesta)

18. Landskapslag om ändring av landskapslagen om produktion av genetiskt modifierade växter (Maakuntalaki geneettisesti muunnettujen kasvien tuotta-misesta annetun maakuntalain muuttamisesta)

19. Landskapslag om ändring av 33 § landskapslagen om posttjänster (Maa-kuntalaki postipalveluista annetun maakuntalain 33 §:n muuttamisesta)

20. Landskapslag om ändring av landskapslagen om marknadskontrollen av vissa produkter (Maakuntalaki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta an-netun maakuntalain muuttamisesta)

21. Landskapslag om ändring av landskapslagen om produktionsstöd för el (Maakuntalaki sähkön tuotantotuesta annetun maakuntalain muuttamisesta)

22. Landskapslag om ändring av 55 § landskapslagen om miljöskydd (Maa-kuntalaki ympäristönsuojelusta annetun maakuntalain 55 §:n muuttamisesta)

23. Landskapslag om ändring av 60a § jaktlagen för landskapet Åland

(Maakuntalaki Ahvenanmaan maakunnan metsästyslain 60 §:n muuttamisesta)

24. Landskapslag om ändring av djurskyddslagen för landskapet Åland (Maakuntalaki Ahvenanmaan maakunnan eläinsuojelulain muuttamisesta)

25. Landskapslag om ändring av 8 § landskapslagen om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn (Maakuntalaki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun maakuntalain 8 §:n muuttamisesta)

26. Landskapslag om ändring av 27 § landskapslagen om hemvårdsstöd (Maakuntalaki kotihoidontuesta annetun maakuntalain 27 §:n muuttamisesta)

27. Landskapslag om ändring av landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet (Maakuntalaki työmarkkinapoliittisesta toiminnasta annetun maakuntalain muuttamisesta)

28. Landskapslag om ändring av 33 § landskapslagen om främjande av integration (Maakuntalaki kotoutumisen edistämisestä annetun maakuntalain 33 §:n muuttamisesta)

29. Landskapslag om ändring av landskapslagen om främjande av en utbygg nad av bredbandsnät (Maakuntalaki laajakaistaverkon rakentamisen edistämisestä annetun maakuntalain muuttamisesta)

30. Landskapslag om ändring av 18 § landskapslagen om ordnande av kollektivtrafiktjänster (Maakuntalaki joukkoliikennepalvelujen järjestämisestä annetun maakuntalain 18 §:n muuttamisesta)

31. Landskapslag om ändring av landskapslagen om barnomsorg och grund skola (Maakuntalaki lasten päivähoidosta ja peruskoulusta annetun maakun talain muuttamisesta)

32. Landskapslag om ändring av 67 § landskapslagen om gymnasieutbildning (Maakuntalaki lukiokoulutuksesta annetun maakuntalain 67 §:n muuttami sesta)

33. Landskapslag om ändring av 22a § landskapslagen om läroavtalsutbildning (Maakuntalaki oppisopimuskoulutuksesta annetun maakuntalain 22 §:n muut tamisesta)

34. Landskapslag om ändring av 33 § landskapslagen om Ålands folkhögskola (Maakuntalaki Ålands folkhögskola-nimisestä kansanopistosta annetun maakuntalain 33 §:n muuttamisesta)

35. Landskapslag om ändring av 39a § landskapslagen om studiestöd (Maakuntalaki opintotuesta annetun maakuntalain 39a §:n muuttamisesta)

36. Landskapslag om ändring av 17 § idrottslagen för landskapet Åland (Maakuntalaki Ahvenanmaan maakunnan urheilulain 17 §:n muuttamisesta)

37. Landskapslag om tillämpningen av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet hos Ålands polismyndighet (Maakuntalaki viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaan poliisiviraomaisessa)

38. Landskapslag om ändring av 3 § landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av foderlagen (Maakuntalaki rehulain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain 3 §:n muuttamisesta)

39. Landskapslag om ändring av 3 § landskapslagen om tillämpning på Åland av lagen om plantmaterial (Maakuntalaki taimiaineistolain soveltamisesta Ah venanmaalla annetun maakuntalain 3 §:n muuttamisesta)

40. Landskapslag om ändring av 3 § landskapslagen om tillämpning av lagen om skydd för växters sundhet Maakuntalaki kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain soveltamisesta annetun maakuntalain 3 §:n muuttamisesta)

41. Landskapslag om ändring av 3 § landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om växtskyddsmedel (Maakuntalaki kasvinsuojeluaineista annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain 3 §:n muuttamisesta)

42. Landskapslag om ändring av 3 § landskapslagen om tillämpning på Åland av lagen om begränsning av användning av farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning (Maakuntalaki vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö - ja elektroniikkalaitteissa annetun lain soveltamisesta Ahvenan maalla annetun maakuntalain 3 §:n muuttamisesta)

43. Landskapslag om ändring av 5 § landskapslagen om tillämpning i land skapet Åland av riksförfattningar om konsumentsäkerhet (Maakuntalaki kulut tajaturvallisuutta koskevien valtakunnan säädösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain 5 §:n muuttamisesta)

44. Landskapslag om ändring av 3 § landskapslagen om tillämpning på Åland av lagen om allmänt bostadsbidrag (Maakuntalaki yleisestä asumistuesta annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaalla annetun maakuntalain 3 §:n muuttami sesta)

45. Landskapslag om ändring av 4 § landskapslagen om tillämpning i land skapet Åland av lagen om underhållsstöd (Maakuntalaki elatustukilain sovelta misesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain 4 §:n muuttami sesta)

46. Landskapslag om ändring av 4 § landskapslagen om tillämpning i land skapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (Maakuntalaki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain 4 §:n muuttami sesta)

47. Landskapslag om ändring av 3 § landskapslagen om tillämpning av for donslagen (Maakuntalaki ajoneuvolain soveltamisesta annetun maakuntalain 3 §:n muuttamisesta)

48. Landskapslag om ändring av 3 § landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice (Maakuntalaki yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain 3 §:n muuttamisesta)

49. Landskapslag om ändring av landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om gödselfabrikat (Maakuntalaki lannoitevalmistelain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain muuttamisesta)

50. Landskapslag om ändring av landskapslagen om tillämpning på Åland av rikslagar om offentlig upphandling (Maakuntalaki julkisista hankinnoista an nettujen valtakunnan lakien soveltamisesta Ahvenanmaalla annetun maakunta lain muuttamisesta)

51. Landskapslag om ändring av 2 § landskapslagen om tillämpning i land skapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter (Maakuntalaki potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain 2 §:n muuttamisesta)

52. Landskapslag om ändring av landskapslagen om tillämpning i land-skapet Åland av riksförfattningar om socialvård (Maakuntalaki sosiaalihuoltoa koske vien valtakunnan säädösten soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annetun maakuntalain muuttamisesta)

53. Landskapslag om ändring av landskapslagen om hälso- och sjukvård (Maakuntalaki terveyden- ja sairaanhoidosta annetun maakuntalain muuttamisesta)

54. Landskapslag om ändring av 29 och 29f § kommunalskattelagen för landskapet Åland (Maakuntalaki Ahvenanmaan maakunnan kunnallisverolain 29

ja 29 f §:n muuttamisesta)

55. Landskapslag om tilläggsavdrag för forsknings- och utvecklingsverksamhet under skatteåren 2021 – 2025 (Maakuntalaki tutkimus - ja kehittämistoiminnan lisävähennyksistä verovuosina 2021 – 2025)

56. Landskapslag om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen (Maakuntalaki kunnallisverotuksen konserniavustuksista)

57. Landskapslag om ändring av landskapslagen om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning (Maakuntalaki ympäristövaikutusten arvioinnista ja ympäristöarvioinnista annetun maakuntalain muuttamisesta)

58. Landskapslag om ändring av 10 § landskapslagen om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (Maakuntalaki Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet-nimisestä viranomaisesta annetun maakuntalain 10 §:n muuttamisesta)

2 Tasavallan presidentin veto-oikeus

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991), jäljempänä *itsehallintolaki*, 19 §:n 2 momentin mukaan tasavallan presidentti voi, kun korkeimman oikeuden lausunto on hankittu, määrätä maakuntalain raukeamaan kokonaan tai osittain, jos hän katsoo maakuntapäivien ylittäneen lainsäädäntövaltansa tai maakuntalain koskevan valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Presidentin on tehtävä päätöksensä neljän kuukauden kuluessa siitä, kun maakuntapäivien päätös annettiin oikeusministeriölle tiedoksi.

Edellä 1 kohdan luettelon 1-52 kohdassa mainitut maakuntalait ovat saapuneet oikeusministeriöön 19.4.2021. Edellä 1 kohdan luettelon 53 kohdassa mainittu maakuntalaki on saapunut oikeusministeriöön 14.4.2021. Edellä 1 kohdan luettelon 54-56 kohdassa mainitut maakuntalait ovat saapuneet oikeusministeriöön 3.5.2021. Edellä 1 kohdan luettelon 57-58 kohdassa mainitut maakuntalait ovat saapuneet oikeusministeriöön 21.5.2021.

3 Ahvenanmaan valtuuskunnan ja Korkeimman oikeuden lausunnot

Itsehallintolain 19 §:n 1 momentin mukaan Ahvenanmaan valtuuskunta antaa oikeusministeriölle lausunnon maakuntalain hyväksymispäätöksestä ennen päätöksen esittelemistä tasavallan presidentille.

Itsehallintolain 36 §:n 2 momentin mukaan Ahvenanmaan valtuuskunnan virkakieli on ruotsi.

Ahvenanmaan valtuuskunta on antanut 4.5.2021 päivätyt lausunnot muistion 1 kohdan 1-53 kohdassa mainituista maakuntalaeista.

Ahvenanmaan valtuuskunta on antanut 31.5.2021 päivätyt lausunnot muistion 1 kohdan 54-58 kohdassa mainituista maakuntalaeista.

Muistion 1 kohdan luettelon 1-52 kohdassa mainitut maakuntalait

Muistion 1 kohdan luettelon 1-52 kohdassa mainituista maakuntalaeista antamassaan lausunnossa (26/21) valtuuskunta on katsonut, että maakuntalait kuuluvat maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Oikeusministeriö pyysi 21.4.2021 lausuntoa korkeimmalta oikeudelta muistion 1 kohdan 1-52 kohdassa mainituista maakuntalaeista. Itsehallintolain 36 §:n 2 momentin mukaan korkeimman oikeuden itsehallintolaissa tarkoitetut lausunnot on laadittava ruotsin kielellä. Korkein oikeus on 1.6.2021 antamassaan lausunnossa (OH 2021/98) katsonut, että tarkastettavat maakuntalait kuuluvat maakunnan toimivaltaan tai niiden säännökset voidaan muutoin sisällyttää maakuntalakeihin eikä maakuntalakien voimaantulolle liene esteitä.

Korkein oikeus on lausunnossaan katsonut, että muissa maakuntalaeissa olevien viittausten Ahvenanmaan julkisuuslakiin soveltaminen edellyttää, että Ahvenanmaan julkisuuslaki tulee voimaan. Ahvenanmaan poliisiviranomaisesta annetun maakuntalain 1 b §:n muuttamisesta annetun maakuntalain tarkistaminen edellyttää, että myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta Ahvenanmaan poliisiviranomaisessa annetun lain soveltamisesta annettu maakuntalaki tulee voimaan.

Muistion 1 kohdan luettelon 53 kohdassa mainittu maakuntalaki

Muistion 1 kohdan luettelon 53 kohdassa mainitusta maakuntalaista antamassaan lausunnossa (25/21) valtuuskunta on katsonut, että maakuntalaki kuuluu maakunnan lainsäädäntövaltaan, pois lukien maakuntalain voimaantulosäännös. Maakuntalain voimaantulosäännös valtuuttaa maakunnan hallituksen määräämään, että laki kokonaan tai osittain tulee voimaan jo ennen kuin tasavallan presidentti on tehnyt päätöksensä veto-oikeuden käyttämisestä. Itsehallintolain 20 §:n 3 momentin mukaan maakuntapäivät voi valtuuttaa maakunnan hallituksen määräämään maakuntalain kokonaan tai osittain voimaan jo ennen kuin tasavallan presidentti on päättänyt veto-oikeutensa käyttämisestä. Tämä on poikkeusmenettely, joka edellyttää erityisiä syitä. Lakiehdotuksen mukaan maakuntalaki olisi budjettilaki. Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunnon mukaan maakuntalaki ei ole varsinainen budjettilaki, eikä löydy erityisiä syitä maakuntalain nopealle voimaantulolle. Hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamisesta (HE 18/2002 vp) yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan mahdollisuutta saattaa maakuntalaki voimaan jo ennen kuin presidentti on tehnyt päätöksensä, voitaisiin käyttää ainoastaan niin sanottujen budjettilakien voimaansaattamisessa, eli kun on kysymys talousarvioon otettujen määrärahojen toimeenpanoa varten tarvittavasta maakuntalaista.

Oikeusministeriö pyysi 21.4.2021 lausuntoa korkeimmalta oikeudelta muistion 1 kohdan 53 kohdassa mainitusta maakuntalaista. Itsehallintolain 36 §:n 2 momentin

mukaan korkeimman oikeuden itsehallintolaissa tarkoitetut lausunnot on laadittava ruotsin kielellä. Korkein oikeus on 1.6.2021 antamassaan lausunnossa (OH 2021/97) katsonut, että maakuntalain voimaantulosäännös muodostaa toimivallan ylityksen ja on määrättävä raukeamaan. Korkein oikeus on kuten Ahvenanmaan valtuuskunta katsonut, ettei itsehallintolain 20 §:n 3 momentti ollut sovellettavissa, eli ei ollut edellytyksiä valtuuttaa maakunnan hallituksen määräämään, että laki kokonaan tai osittain tulee voimaan jo ennen kuin tasavallan presidentti on tehnyt päätöksensä veto-oikeuden käyttämisestä.

Muistion 1 kohdan luettelon 54-58 kohdassa mainitut maakuntalait

Muistion 1 kohdan luettelon 54-58 kohdassa mainituista maakuntalaeista antamissaan lausunnossa (29/21 ja 31/21) valtuuskunta on katsonut, että maakuntalait kuuluvat maakunnan lainsäädäntövaltaan.

4 Esitys

Muistion 1 kohdan luettelon 54-58 kohdassa mainitusta maakuntalaista ei ole asioiden laatu huomioon ottaen katsottu tarpeelliseksi hankkia korkeimman oikeuden lausuntoa.

Esitetään, että tasavallan presidentti päättää Ahvenanmaan valtuuskunnan ja korkeimman oikeuden esittämillä perusteilla määrätä muistion 1 kohdan luettelon 53 kohdassa mainitun maakuntalain raukeamaan voimaantulosäännöksen osalta sekä muilta osin päättää olla käyttämättä veto-oikeuttaan esityslistassa mainittuihin maakuntalakeihin.